

Balio Sruogos laiškas Juozapai Sruogai, 1937-03-01, iš Kauno - į Tilžę

Mielas Juozapai, / Nėyk, kad taip ilgai neatsakiau į tavo laišką.

Mielas Juozapai,

Nėyk, kad taip ilgai neatsakiau į tavo [1] laišką.

Turėjau visą krūvą visokių nemalonumų, tai nesinorėjo nė laiškas rašyti. Daug prisikeikiau su ta opera („R. Perkū.“) [2], – aš jos iki šiol nemačiau (mačiau tik kelius paveikslus 16 vasar. – per priėmimą pas Lozor. [3]). Su teatru esu karo padėty ir nėra vilties susitaikyti. „Lietuvos aidas“ elgesys taip pat man nebuvo malonus [4]. Na, tiek to.

Tu mano laišką kiek klaidingai supratai. Ne Tavo laiškai apie Baibokų reikalus negerai į mane veikia, bet patys Baibokų reikalai. Kazimieras [5] man skaitė Saliomėjos [6] laišką, tas tai jau smarkiai man nepatiko. Laiškas – ne jos pačios rašytas, jis yra, matyti, klebono [7] padiktuotas [8]. Gal aš ir klystu, bet tuoju Vabalninkų klebonu aš netikiu nė už centą, – tai senas veidmainys ir lapė. Su juo nuoširdus nieku būdu negalėčiau būti. Aš neabejoju, kad jis ir Salomėją drumsčia prieš mus. Man atrodo, kad tenai bendra nuotaika yra sudaroma toli mums nepalanki. Mes neturime jokių priemonių jai pataisyti. Bendra linija, kurią tu vedi dėl Baibokų, esmėj turbūt yra teisinga [9]. Gal dėl tavo laiškų redakcijos tikslingumo būtų galima abejoti. Ar yra prasmės taip nuoširdžiai ir atvirai kalbėti? Juk tas atvirumas tenai bus tikrai blogai supastas ir duos daugiau medžiagos nepalankioms kalboms. Bet jei tau atrodo, kad taip reikia rašyti, tai, žinoma, aš nieko prieš tai negaliu turėti. [1r] // [1v] //

Viena, kas man atrodo visai nepriimtina, tai, kad Salomėja dėl mokesčių rašytų malonės prašymą. Iš tokio prašymo nieko nebus, o bus tikrai medžiagos ir Kaune nepalankioms apie mus kalboms.

Petrui Luomonui [10], man rodos, nėra reikalo laiškas rašyti. Iš to vėl tikrai nauji pletkai išeis, daugiau nieko. Kai atvažiuosi, Kaune galėsi asmeniškai pakalbėti – ir patarti jam tvarkyti savo reikalus kad ir su Strazdžiais [11]. O iš laiškų niekuomet nieko gera neišeina, – vis lieka nesusipratimams vietos.

Pas Ad. [12] – šiuo tarpu nebuvau. Kad baisiai nemaloniai išeina. Kaip ir nėra apie [ką] kalbėti.

Dabar štai 11 1/2 val. vakare, – tik dabar sužinojau, kad atsistatydino kabinetas [13]. Nežinia, pirmininkas tas pats pasiliks – ar nepaliks. Šiuo tarpu eina derybos ir lyg šiočia tokia „kova“. Žemės ūkio [14] bus dabartinis švietimo ministeris [15], o švietimo – Masiliūnas [16].

Daugiau kol kas nieko tikro nežinau.

Labų dienų p. Bronei [17].

Boles [18]

1937 kovo 1 d. [2r] // [2v] //

KOMENTARAI

[1] Juozapas Sruoga (1886–1957) – vyriausias Balio Sruogos brolis. Teisininkas, diplomatas, Užsienio reikalų ministerijos tarnautojas, 1934–1940 m. Lietuvos konsulas Tilžėje.

- [2] „Balio Sruogos muzikinė keturių veiksmų pjesė „Radvila Perkūnas“ buvo sukurta ir pirmą kartą išleista 1935. Ji sudarė libretą J. Karnavičiaus operai, kurios premjera Kauno valstybės teatre įvyko 1937 vasario 15, Nepriklausomybės šventės išvakarėse. Pjesės autorius nebuvo patenkintas J. Karnavičiaus operos muzika, o taip pat režisieriaus P. Olekos pastatymu. Galbūt. Tačiau publikai ta opera patiko, galbūt, kaip tik visų pirma B. Sruogos teksto dėka“ (plačiau žr. AL, „Balio Sruogos „Radvila Perkūnas““, in: https://www.aidai.eu/index.php?option=com_content&task=view&id=114&Itemid=57), (2026-07-14).

„Radvila Perkūnas“ – antroji vieno ryškiausių tarpukario kompozitorių Jurgio Karnavičiaus (1884–1941) sukurta opera, kuri nebuvo tokia sėkminga, kaip pirmoji – „Gražina“ (1933 m.). Balys Sruoga tikėjosi gilesnės, spalvingesnės, psichologiškai sudėtingesnės, o ir tikslesnės dramos realizacijos scenoje (apie netikslumus plačiau žr. Balio Sruogos laišką Juozui Prunskiui, Kaunas, po 1937-02-13, [rankraštis], in: LTMKM, ED-9940, A 220, Inv. Nr. 21, l. 1r, <https://www.sruoga.flf.vu.lt/laiskai/public/letter/5bfc1660db4b1>). Tačiau galutinis operos variantas scenoje neatspindėjo jo, kaip libreto autoriaus, pirminio sumanymo:

„Vis dėlto iš karto po premjeros tapo aišku, kad puiki B. Sruogos pjesė nevirto geru operos libretu. Ne tik įtakingiausias to laiko muzikos kritikas Vladas Jakubėnas, beje, ne itin mėgęs J. Karnavičių, bet ir pats kompozitorius pripažino, kad opera pernelyg ištęsta, spalvingų vaizdų gausoje pasimeta pagrindinių veikėjų linija. Iš tiesų „Radvila Perkūnas“, 1937-aisiais parodytas vos keletą kartų, dingio iš Valstybės operos repertuaro. J. Karnavičius ketino partitūrą redaguoti, galbūt trumpinti (kaip kad padarė su „Gražina“), bet nespėjo – mirė 1941 metais“ (Beata Baublinskienė, „Operos „Radvila Perkūnas“ (at)gimimas“, žr. „7 meno dienos“, 2018-02-09, Nr. 6, in: <https://www.sruoga.flf.vu.lt/laiskai/public/letter/5bfc1660db4b1>), (2026-07-14).

„Veikalas, atrodo, buvo sumanytas ir pradėtas kaip istorinė drama, vaizduojanti XVII a. pr. Lietuvos įvykius – Radvilų ir Katkų ginčą, tačiau, kompozitoriaus J. Karnavičiaus ir A. Olekos-Žilinsko įkalbėtas, B. Sruoga pakeitė ankstesnį sumanymą, pergrupavo medžiagą ir parašė libretą operai (muziką sukūrė J. Karnavičius). Rašė libretą, kaip liudija artimieji, nelabai noromis, vis gailėdamasis, kad muzikiniame kūrinyje negali išnaudoti visų fabulos galimybių“ (Algis Samulionis, *Balys Sruoga*, Vilnius: Vaga, 1986, p. 256);

„Su dideliu užsidegimu Balys buvo pradėjęs rašyti V. Biržiškos jam sugestionuotą „Radvilą Perkūną“. Buvo sumanęs sukurti dramą. Bet susidomėję J. Karnavičius ir Andrius Oleka prikalbėjo paruošti operai libretą. Baliui buvo gaila siužeto, jau apmatau padaryti, charakteriai paaiškėję, ir jis nenoromis įvykdė tą pakeitimą“ (Vanda Sruogienė, „Kaip Balys kūrė“, in: Balys Sruoga mūsų atsiminimuose, sudarė Vanda Sruogienė, Vilnius: Regnum fondas, 1996, p. 124).

- [3] Stasys Lozoraitis (1898–1983) – diplomatas. 1934–1939 m. užsienio reikalų ministras (plačiau žr. Asta Petraitytė-Briedienė, „Stasys Lozoraitis“, in: <https://www.vle.lt/straipsnis/stasys-lozoraitis>), (2026-07-14).
- [4] Po Jurgio Karnavičiaus operos Radvila Perkūnas (pagal to paties pavadinimo Balio Sruogos pjesę) premjeros Kauno valstybės teatre pasirodė kritiška recenzija, kuri Baliui Sruogai nelabai patiko, žr. Vl.[adas] Jakubėnas, „*Radvila Perkūnas* (naujos originaliosios operos premjera)“, in: *Lietuvos aidas*, Kaunas, 1937-02-17, Nr. 75, p. 8.

Opera kritikuota dėl įtikinamumo, stilistinio vieningumo stokos, pastebimo dirbtinumo, primityvumo, prieštarų vaizdų derinimo.

Geriau įvertintas pats libretas, nors ir jame įžvelgta trūkumų: „Balio Sruogos libreto įdomus, net talentingas, kaip dramatinis kūrinys; išvestieji tipai ryškūs, pilni gyvumo. Ypač reljefiškas išėjo patsai Radvila Perkūnas. Gaila tik, kad veikale jis labiau išdidus didikas ir ūmus savo šeimos garbės gynėjas, negu drąsus politikas, siekias panaikinti Lenkijos uniją su Lietuva. Kaip operos libreto kūrinys, nors ir teikia pakankamai sceningumo, bet jo intriga kiek per paini. Vaizduojant mūsų senovę nenutolta nuo jau susidėjusio trafareto skirti daug vietos... girtuokliavimo scenoms (tuo pat pasižymi ir rusų istoriniai veikalai)“ (Idem, in: *Ibid.*).

Įvertintas Balio Sruogos pasitelktas tautosakos klotas, ypač komiškos girtuoklių, ubagų dainos, kurios pagyvino veiksmą, padarė jį nuotaikingą, pasitarnavo sujungiant atskiras scenas.

Priekaištauta dėl supaprastinto stiliaus, scenų pabirumo, istoriškumo trūkumo: „Nusivylimo atneša paskutinis paveikslas: jame kažkaip trūksta didingumo ir organiško kilimo; jis paverstas į atskirų epizodų eilę, kurie nesijungia į vieną vaizdą. Ir istoriškai žiūrint atrodo, kad kun. Radvilos vestuvės anais jo galybės laikais galėjo pasižymėti didesne pompa, negu tai buvo parodyta (tatai ir libreto kaltė). Sakysime, galėtų būti sveikintojų ne tik iš Vilniaus miestelėnų bei žydų, bet ir iš tolimų Lietuvos ir net užsienio žemių“ (Idem, in: *op. cit.*).

Padaryta išvada, kad veikalas, nors ir savitas, bet dar nepakankamai tobulas: „Reziumuojant: veikalas, kad muzikališkai ir ne per ryškiausias ir negali pretenduoti išsemti įdomias anų laikų istoriškai muzikalias problemas, tačiau savo visumoje neblogas, rimto lygio. Vienas tačiau aišku – nėra tai dar toli gražu toji iš tautos gelmių išaugusi *lietuviška opera*, kurios geidžiame ir laukiame. Tebegyvename dar pradinį mūsų nuosavios operos plėtotės periodą“ (Idem, in: *op. cit.*).

- [5] Kazimieras Sruoga (1899–1974) – ekonomistas. 1936–1940 m. bendrovės „Maistas“ direktoriaus pavaduotojas.
- [6] Salomėja Balčiūnaitė-Sruogienė (1909–2004) – velionio Aniolo Sruogos žmona, Baibokų šeimininkė.
- [7] Matas Kirllys (1872–1958) – Vabalninko klebonas, kanauninkas.

- [8] Salomėja Balčiūnaitė-Sruogienė, pasitarusi su Vabalninko klebonu Matu Kirliu, prašė brolių Sruogų finansinės pagalbos (paskolos), nes pati negalėjo laiku padengti dar velionio vyro Aniolo Sruogos nederliaus metais susikaupusio išsiskolinimo – 370 litų (negrąžinus pinigų, grėsė Baibokų ūkio, turto varžytynės):

„Gerbiamas ponas Jozapai,

dėku už laišką ir fotografijas, tai yra tikra atmintis: a. a. Aigelė [Salomėjos uošvienė Agota Sruogienė] ir Aniolas taip, kaip gyvi; ir Algukas iš tolo pažino tėytį.

Del skolos mokėjimo tai mani tamsta neturėtum taip labai kaltinti, kad aš nesirūpinau laiku mokėti.

Viena, aš nežinojau, ligi kol a. a. Aniolas prašė atidėti skolą, antra, aš gavau pranešimą tik 20 sausio; tai pati norėjau kaip nors užimokėti, bet linų brukti negalėjau, nes labai šąla rankos; tai susitikau su Kanauninku, – jis patarė paprašyti tamstų, gal paskolinsit; po tamstų laiško paėmimo – tai aš buvau nuvažiavus prašyti, kad palauktų, tai sakė, palauks dar mėnesį. Kaip buvot rašę, gauti žmogų, kuris gaspadoriautų, tai aš surasti jo neprisiimu del to, [kad], kol mes gyvenom abudu, ir a. a. Aniolas sakydavo, kol jis gyveno, tai neturėjo tokio žmogaus, kuris pavaduotų a. a. Aniolą ir dirbtų kaip savo be prižiūrėjimo; ir aš kalbėjau su Šakenyte, buvusio švietimo ministerio seserimi, ji Šakenio tėviškėj viena gyvena, ji taip pat sakė, kad negauna tokio žmogaus, kuriam galėtų pavesti tvarkyti ūkį, nors algą duoda tokią, kaip dar niekas nemoka, – 700 litų, tai labai brangi alga, nesuderinta su ūkio pajamom.

Del globėjų tai aš ir pirma rašiau, kad nieko prieš neturiu, bet su sąlyga, jeigu nesuves balanso metu, gal tai globėjai pridėtų iš savo kišenės, ūkio skolos daryti negalima, man bus geriau, bet ūkė, nežinau, kai pati tvarkau, tai su viskuo skrumnai, ir pieno taikau daugiau išvežti pieninėn, ir bekonų daugiau parduoti, ir drabužį, kad lieka, pasitaisau. O jei ne – tai ir taip prabūvu, tai iš šito visko susidaro nemaža pinigų; bet jeigu aš jausiuos, kad ne mano dalykas ūkį tvarkyti ir aš už jį neatsakinga, tai bus blogiau; juk reikia pavalgyti ir apsilvkti man ir vaikams; reikia žinoti, kad ūkis prasiskolina ne iš karto, bet pamažėli, nesuderinant išlaidų su pajamom; o nesuderinimas pajamų su išlaidom labai daug reiškia.

Geriausius linkėjimus tamstoms visiems.

Pasilieku S. Sruogienė“ (Salomėjos Balčiūnaitės-Sruogienės laiškas Juozapui Sruogai, iš Baibokų – į Tilžę, iki 1937-02-11, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 1473, l. 14r-v).

- [9] Juozapas Sruoga, laiškais bendraudamas su Salomėja Balčiūnaite-Sruogiene, visų brolių vardu rūpinosi Baibokų išsaugojimu ir finansine nepriklausomybe nuo giminių, o brolienę mokė finansinio raštingumo, sąmoningo ūkio valdymo pagrindų:

„Gerbiama Broliene,

Man labai gaila, kad aš Tamstos prašymo negaliu patenkinti. Kad reikės sumokėti 370 litų skolos už nederliaus metų duotą pašalpą juog buvo žinoma, dar tebegyvenant a. a. Anioliui, taigi galima buvo iš anksto pasirengti kaip nors pakenčiamai tą reikalą sutvarkyti; laiko buvo pakankamai. Jeigu Tamsta numatei, kad pinigų sumokėti negalėsi, tai reikėjo daryti taip, kaip kad praėjusiais metais darė a. a. Aniolas, būtent prašyti skolos sumokėjimą dar atidėti kuriam laikui. Jeigu Tamsta laiku būtum padavęs atatinamą prašymą, tai kuris iš mano brolių Kaune būtų galėjęs jį paremti (kaip kad buvo padaręs brolis Kazimieras) ir prašymas vėl būtų likęs patenkintas. Mes juog Tamstos reikalų netvarkome ir skolos mokėjimo terminų nežinome. Tamsta rašai, kad skola turi būti sumokėta vasario 1 d.; gi Tamstos laišką aš gavau tik vasario 1 d. Tamstos buvo didelis neapsižiūrėjimas ir neatsargumas užleisti reikalą iki paskutinės dienos; podraug buvo ir didelis apsirikimas manyti, kad, gavus žinią apie pinigų mokėjimą, aš arba kas nors kitas iš mano brolių pinigų tuojaus telegrafu persiųsiu. Jeigu man rūpi kaimo reikalai ir aš sulig mano galimybės išrašau laikraščius, nuperku kam nors dovanėlių arba kaip nors sulig išgalių prisidedu prie kaimiečių gyvenimo kultūrinimo, tai tas dar nereiškia, kad aš kiekvienu momentu turiu atliekamų pinigų ir galiu juos išdėti net tokiuose atsitikimuose, kuomet žmonės nesutvarko reikalų per apsilaidimą. Kiekvienas iš mūsų turi savo šeimyninį gyvenimą, šeimyninius reikalus ir kiekvienas iš mūsų privalo rūpintis šeimynos ateities reikalų tvarkymu. Nei aš, nei kas nors iš mano brolių nėra materialiai taip aprūpinti, kaip kad Tamsta; reikia tik sugebėti reikalus tvarkyti. Man arba kam nors kitam iš mūsų sunku duoti Tamstai konkrečius patarimus. Tai gali padaryti tik geri Tamstos kaimynai arba kunigas Kanauninkas. Dar gyvenant a. a. Anioliui, aš savo laiškuose laikas nuo laiko gana aiškiai ir jam pasakydavau, kad, turint daugiau turto negu kas nors kitas iš brolių, tikėtis piniginės paramos iš mūsų nėra ko; reikia sugebėti tą turtą valdyti. Kad tai nėra lengvas dalykas, ypač vienai moteriai su mažais vaikais, savaime suprantama. Taigi ir kunigo Kanauninko pasikalbėjimas su Tamsta bei jo patarimai dėl globėjų paskyrimo buvo visai vietoje. Ir dabar aš nieko kito negalėčiau patarti, kaip išdėstyti visus reikalus kun. Kanauninkui, tikiuosi, kad Kanauninkas ne tik duos gerą patarimą, bet reikalui esant užtars. Aš ir mano broliai mirus a. a. Anioliui buvome susirūpinę globėjų paskyrimu, bet mano tuo reikalu padarytos pastangos, deja, nepavyko. Gavęs žinių, kad Tamsta visai gerai tvarkai ūkio reikalus, net ir visai nustojau globėjų paskyrimu rūpintis, manydamas, kad Tamsta ir taip sugebės apsisiversti. Man atrodė, kad Tamstai pačiai dabar aišku, kad be ūkio globėjų apsieiti nebus galima; o, be to, reikalingas dar geras prityręs senesnio amžiaus ūkvedis, nes rūpintis ir vaikais, ir didelį ūkį tvarkyti Tamstai visai neįmanoma. Ūkvedžio suradimu reikia neatidėliojant rūpintis.

Mano žmona ir aš dėkojame Tamstai už linkėjimus ir džiaugiamės, kad Tamstos vaikučiai sveiki auga. Gyvenime svarbiausia yra sveikata. Visus kitus reikalus su pagalba kaimynų ir kitų gerų žmonių, kurie vietoje geriau numato, kaip padėti, galima visuomet sutvarkyti, reikia tik laiku rūpintis.

Tikiuosi, kad Tamsta gavai mano pasiųstas dvi papildintas fotografijas: ant vienos buvo a. a. tėveliai su Anioliu, o ant kitos tik vienas Aniolas.

Del apsilankymo į Baibokus aš turiu pasitarti dar su broliais. Man neatrodo, kad mano apsilankymas dabar galėtų būti reikalingas arba kam nors naudingas: man gi asmeniškai sudarytų nemažai neproduktingų išlaidų.

Mano žmona ir aš siunčiame Tamstai ir vaikučiams mūsų geriausius linkėjimus.“ (Juozapo Sruogos laiškas Salomėjai Sruogienei, iš Tilžės – į Baibokus, 1937-02-02, [pasirašytas mašinraštis], in: LLTI BR, f. 53, b. 1473, nr. 7, l. 1–2r);

„Tilžė, 1937. II. 12 d.

Gerbiama Broliene,

Atsiliepdamas į Tamstos paskutinį laišką, kurį aš čia gavau š. m. sausio 10 d., norėčiau pastebėti, kad Tamstai, turbūt, neužteks atidėti skolos sumokėjimo vienam mėnesiui. Labai galimas dalykas, kad vietos įstaiga Vabalninkuose, be žinios aukštesnės instancijos, ilgesniam laikui atidėti skolą ir negalės: taigi būtų Tamstai labai patartina parašyti prašymą į aukštesnę vietą, kaip kad buvo pernai padaryta. Kam buvo rašyta, aš nežinau, tikiuosi, kad tai atsimins mano brolis Kazimieras, kurs dėl to prašymo pernai, rodos, buvo daręs ir tam tikrų žygių. Žinoma, kai jau tiek daug laiko praėjo nuo paskolos davimo, tai vien tik parašius raštelį (prašymą), sunku būtų tikėtis skolos atidėjimo neribotam laikui. Čia reiktų plačiau išdėstyti visus savo reikalus ir gyvenimo aplinkybes, būtent reiktų įtikinamai nurodyti, kodėl Tamsta neįsigalėjai laiku sumokėti skolą. A. a. vyro mirtis, maži vaikai, žemos ūkio gaminių kainos ir kitos man nežinomos (be abejo, tik svarbios) priežastys, man atrodė, galėtų sudaryti pagrindą skolą ne tik atidėti, bet gal ir visai dovanoti. Apie tai Tamsta galėtum tikriau patirti vietoje. Kad pranešimą dėl skolos mokėjimo Tamsta esi gavusi, tik š. m. sausio 20 d., Tamsta savo pirmame laiške visai neminėjai. Bet visgi kiekvienas gali pasakyti, kad šios skolos Tamsta negalėjai nežinoti, nes a. a. Aniolas tuo reikalu turėjo nemažai rūpesnio: Tamsta taipogi turėjai stengtis iš anksto sužinoti, kada paskirtas terminas sumokėti pinigų, kad pinigų reikalavimas nebūtų Tamstai patiektas visai netikėtai. Jeigu nėra vilties, kad skola būtų visai dovanota, tai, žinoma, reikia jau pačiai, gerai apsiskaitliavus, nurodyti, kada Tamsta skolą galėtum gražinti (gali būti ir dalimis). Prašymą reiktų tuojaus paduoti. Aš parašysiu broliui Kazimierui ir prašysiu jo, kad jis praneštų Tamstai, kam buvo paduotas prašymas praėjusiais metais, ir kad jis patartų Tamstai, kam reiktų paduoti dabar.

Kad šiais laikais ūkininkauti nėra lengva, mums įrodinėti nėra ūkalo, mes tai puikiai žinome. Jeigu kalbama apie ūkvedžio nusamdymą, tai vien dėl to, kad vienai moteriškei su trimis mažais vaikais vesti didelį ūkį neįmanoma. To negali sugebėti nei geriausia, nei darbščiausia moteriškė. Panelės Šakenytės negalima lyginti su Tamstos padėtimi. Ji neturi mažų vaikų, tai jau daug reiškia. Vaikų ir namų ruošos prižiūrėjimas – tai irgi labai didelis ir svarbus darbas. Ūkvedis gi turėtų pilnai aprūpinti laukų darbus. Kalbant apie ūkvedį nenorima primesti Tamstai visai nereikalingas dideles išlaidas, kurios galų gale neapsimokėtų, bet kaip tik atbulai, tikimasi, kad geras ūkvedis padarys ūkį našesnį ir tuomet daug lengviau bus galima suvesti galus su galais. Man yra žinomi ūkiai, kur tas praktikuojama su labai geromis pasekmėmis. Žinoma, svarbu surasti gerą, rimtą ūkvedį, o ne kokį vėjavaiškį, kurs tik bandymus ir neproduktyvias išlaidas darytų. Todėl ir reikia tartis su kaimynais ir kunigu Kanauninku. Jie turi daugiau patyrimo, negu kas nors iš mūsų.

Kas link globos ir globėjų, tai tas reikalas gana plačiai yra aptartas įstatymuose. Ten numatytos visos globėjų pareigos ir prievolės bei teisės ir atsakomybės. Manau, kad Tamstai šis klausimas irgi turi rūpėti ne mažiau kaip mums. Kad šiuo atžvilgiu nesusidarytų kokių nors nesusipratimų, aš labai patarčiau Tamstai surasti tarp a. a. Aniolo paliktų knygų knygelę „Ūkininko avokatas“. Tą knygutę išleido 1935 metais „Žemės ūkio rūmai“: ji turėjo būti prisiųsta nemokamai kaip priedas prie „Ūkininko patarėjo“. Jeigu Tamsta tos knygutės nerastum pas save, tai ją, be abejo, turės p. J. Klinga: jeigu ir p. Klinga jos neturėtų, tai jis žinos, kur tą knygutę surasti. Knygutės „Ūkininko advokatas“ nuo 88 iki 97 puslapio gana smulkiai ir visai suprantamai yra aprašyta, kas yra globa, kokios globėjų pareigos ir atsakomybė. Teisybę pasakius, mums kam nors prisiimti tas pareigas ir nešti atsakomybę visai neįmanoma. Reikia prašyti, kad vietoje būtų surastas vienas arba keletas dorų ir išmintingų žmonių, kurie apsiimtų pakelti visas globėjams uždedamas pareigas ir atsakomybę. Mano šiuo atveju darytos pastangos paliko be pasekmių. Čia daugiausia gali padėti Tamstai geri kaimynai ir kun. Kanauninkas. Gal sudarius globą, visai atkristų ūkvedžio nusamdymo klausimas.

Mano praėjusiam laiške Tamstai išdėstytiems sumetimams pilnai pritaria ir mano broliai, keisti savo nusistatymą neturi nei pagrindo, nei galimybės.

Nei vienas iš mūsų nenorėtų, kad mūsų gimtinės ūkis būtų apsunkintas nepakeliamomis ir nereikalingomis išlaidomis ir kad jis negalėtų suvesti galų su galais.

Mūsų visų įsitikinimu, ūkis turi pats išsiversti savo lėšomis. Jeigu Tamstai tai sunku padaryti ir Tamsta kreipeisi į mus, tai pilnai suprantama, kad mes galime pasakyti savo nuomonę, nors ji Tamstai gali kartais ir nepatikti. Mes, laikydamiesi savo nusistatymo, būtent, kad a. a. Aniolo vaikai yra turtu pilnai aprūpinti, skaitome už savo pareigą pasirūpinti sudaryti tokias sąlygas, kad turtas nepradėtų nykti ir nebūtų išvaržytas.

Mano žmona ir aš siunčiame Tamstai ir vaikučiams mūsų geriausius linkėjimus.“ (Juozapo Sruogos laiškas Salomėjai Sruogienei, iš Tilžės – į Baibokus, 1937-02-12, [pasirašytas mašinraštis], in: LLTI BR, f. 53, b. 1473, nr. 11, l. 1–3r).

- [10] Petras Lomanas (1900–1966) – Balio, Juozapo ir Kazimiero Sruogų pusbrolis, motinos Agotos Lomanaitės-Sruogienės (1867–1930) brolio Povilo Lomano (1861–1920) sūnus.
- [11] Jonas Lomanas (1905–1999) – Balio Sruogos pusbrolis, motinos brolio Aniolo Lomano sūnus, vienas mirusio Aniolo Sruogos vaikų ir Baibokų turto globėjas iš Strazdžių. Balio Sruogos dėdė Aniolas Lomanas vesdamas išėjo iš Jutiškių, kur anksčiau gyveno rašytojo seneliai, persikėlė į Vabalninko parapiją, Stazdžių kaimą, todėl jo šeimos nariai vadinti Strazdžiais.
- [12] Adolfas Sruoga (1887–1941) – vyresnysis Balio Sruogos brolis. Nuo 1927-10-18 iki 1933-11-14 Pašto valdybos direktorius. Nuo 1933-10-14 izoliuotas Kauno sunkių darbų kalėjime. 1935-02-18–26 Kauno apygardos teismo pripažintas kaltu ir nuteistas 15 metų kalėti dėl pašto ženklų padirbinėjimo, nelegalaus jų platinimo, už juos gautų pinigų pasisavinimo, naudojantis tarnybine padėtimi.
- [13] 1937-03-01 formaliai atsistatydino Juozo Tūbelio (1882–1939) vadovaujamas XVII ministrų kabinetas. Atsistatydinęs Ministras Pirmininkas Juozas Tūbelis iškart suformavo šiek tiek pakeistos sudėties vyriausybę, kuri tęsė darbą iki pat 1938 m. pavasario.
- Tuo metu autoritarinis Antano Smetonos režimas aktyviai pertvarkė šalies teisinę sistemą. Buvo ruošiamasi priimti 1938 m. Lietuvos Respublikos Konstituciją bei naują Ministrų Kabineto įstatymą. Kadangi keitėsi valdžios institucijų struktūra ir teisiniai dalykai, Juozas Tūbelis atliko formalų Vyriausybės perkrovimą, kad naujai suformuotas kabinetas atitiktų atnaujinamus valstybės valdymo standartus.
- [14] Stasys Pūtvis (1898–1942) – 1935–1938 m. Žemės ūkio ministras (plačiau žr. Vytautas Zabielskus, „Stasys Pūtvis“, <https://www.vle.lt/straipsnis/stasys-putvis>), (2026-07-15).
- [15] Juozas Tonkūnas (1894–1968) – agronomas pievininkas. 1934–1939 m. švietimo ministras (plačiau žr. Algirdas Juozas Motuzas, „Juozas Tonkūnas“, in: <https://www.vle.lt/straipsnis/juozas-tonkunas>), (2026-07-15).
- [16] Kazimieras Masiliūnas (1902–1973) – 1934–1940 m. Švietimo viceministras (tuo metu vadintas ministerijos generaliniu sekretoriumi).
- [17] Bronė Jazbutytė-Sruogienė (1896–1950) – Juozapo Sruogos žmona.
- [18] Balys Sruoga (1896–1947) – Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytojas; nuo 1932 m. – profesorius.